Teacher.co.ke

KISWAHILI

MTIHANI WA KIDATO CHA PILI

MUHULA WA KWANZA 2022

INSHA YA MDOKEZO

(i) Mdokezo aliopewa na ajaribu kuwaza na kuona utaingiliana na hadithi ya aina gani,kwani mdokezo huo ndio kiini cha insha

(ii) Atumie lugha fasaha ambayo inamvutia msomaji wa insha yake.

(iii) Azingatie kanuni zote za uandishi wa insha kama alama za uwakifishi,sarufi bora,upangaji mzuri wa aya n.k.

(iv) Asiyehitimisha kwa hilo dondoo atukuwa amejitungia swali.

(v) Atakayeongezea maneno yasiyozidi matano ataondolewa maki (02 kimalizio)

UFAHAMU

(a) Ni shughuli ya kusugua na kubinyabinya viungo vya mwili kwa mikono au mashine.

(b)(i) Hufungua vitundu vya ngozi,jambo ambalo husaidia kuondoa sumu mwilini kupitia kwa utokaji jasho.

(ii) Kupunguza mikazo ya misuli. Mikazo ya misuli mwilini kwa muda mrefu huleta ulundikaji wa asidi mwilini; jambo ambalo ni hatari.

(iii) Huimarisha mzunguko wa damu mwilini kwa wepesi.

Hii hurahisisha virutubishi vya mwili kufika sehemu zote mwilini

(iv) Huondoa uchovu na kuleta uchangamfu mwilini.

(iv) Ukandaji huchangamsha neva na kuimarisha utendaji kazi wa neva hizo.

(hoja zozote tatu, kila moja alama 1)

(C) Ukandaji unatakiwa kufanywa kwa kutumia mafuta,hasa ya ufuta au simsim kisha mtu aanzie mikononi na miguuni,aingie kifuani,tumboni,mgongoni na makalioni.

Hatimaye,aingie usoni na kumalizia kichwani,iwapo anayehusika ana tatizo la shinikizo

Download this and other FREE materials from https://teacher.co.ke/notes

For more FREE KCSE Mocks, Notes, Exams, and Past Papers Visit https://Teacher.co.ke/notes/

la damu,utaratibu auazie kichwani kisha aelekee usoni,kifuani,tumboni na kumalizia mgongoni. (alama 2 iwapo utaratibu mmojawapo umekamilishwa)

(D) Unatakiwa kufanywa na mtu mwenyewe. Hii ni kwa kuwa atakuwa akijikanda vizuri na pia atakuwa akifanya mazoezi ya kunyoosha viungo.

(E) -Wakati mtu anaugua maradhi yoyote.

-wakati mwanamke ni mjamzito

-wakati mtu anaendesha,asikande tumbo au akiwa na vidonda vya tumbo

-wakati mtu ana maradhi yoyote ya ngozi (hoja zozote 2, kila hoja alama 1)

(F)(i) kufungua

(ii) kusaidia,msaada

(iii) Mara mbili

(iv) Maji yasiyo baridi wala moto sana

(v) Mpumuko wa damu au moyo kupiga sana kwa kasi isiyokuwa ya kawaida

(B) UFUPISHO

(a) -Jela si mahali pa adhabu bali pa matibabu

(b) -zamani wahalifu waliadhibiwa kwa makosa waliyofanya

(c) -Sasa wataalamu wasema aliyeadhibiwa

Kifungoni,akitoka hurejea tena kufanya uhalifu

-Madhumuni ya kuvutia jela iwe si kumwadhibu bali kumfunza tabia njema

-Makosa afanyayo mhalifu yanatokana na matatizo ya jamii

-Kosa afanyalo mhalifu si kosa lake pekee bali ni kosa la jamii

(b) -Sasa wale wahalifu wabaya sana ndio wanaotukuzwa

-Magazeti huwashawishi makatili na kuwapa pesa waeleze maisha yao

-Magazeti haya yanapata wasomaji wengi

Download this and other FREE materials from https://teacher.co.ke/notes

For more FREE KCSE Mocks, Notes, Exams, and Past Papers Visit https://Teacher.co.ke/notes/

Teacher.co.ke

-Wachapishaji vitatu vya hadithi za uhalifu,biashara zao zinastawi.

-Sinema zinazoonyesha uhalifu hujaa watazamaji

-Wahalifu kwa upande mmoja wanatukuzwa na upande mwingine haki zao kupiganiwa

-Wahalifu wanalaaniwa na waliohasirika na kuteswa

-Wengine hawawezi kulaani kwa sababu wameuawa

(ala 6)(mtiririko -1)

(C) MATUMIZI YA LUGHA

(a) /z/ - kikwamizo

(b) /f/ kipasuo

(b)(i) Mofimu huru-ni zile ambazo hubeba maana hata bila kuambatanishwa na viambishi vyovyote.

Mofimu tegemezi – ni zile ambazo haziwezi kujisimamia (ala 2)

(c) M – kiambishi awali cha nafsi(pili – umoja)

-li – kambishi awali cha wakati uliopita

-p – mzizi

-ew – kiishio

(d) Nyayo za wanyama hao/zimeonekana hapa

KN KT (ala 2)

(e) (i) jamii

(ii) bendi ya kayamba afrika

(f) (i) Hakufika

(ii) Amerudi

(ala 2)

(g) (i) kuzungumza kupitisha wakati

(ii) Kusema kwa mafumbo

Download this and other FREE materials from https://teacher.co.ke/notes

Teacher.co.ke

For more FREE KCSE Mocks, Notes, Exams, and Past Papers Visit https://Teacher.co.ke/notes/

(h) (i) shuka – enda chini kutoka juu ya kitu

-pungua thamani

-shiti

(ii) suka – kutengeneza nywele

-Tikisa kitu (ala 2)

(MWNAFUNZI ATUNGE SENTENSI MBILI)

(I) - kitamu

- kirefu (ala 2)

(J) Mbaya aliadhibiwa (ala 1)

(L) Mwanafunzi atumie viambishi viwakilishi vifuatavyo kutumia sentensi.

	Umoja	wingi
(i)	Ni	tu
	U	m
	a	wa

(i) Kwa mfano Alicheza

(ii) Visisitizi – Yuyu huyu ametuzwa.

(M) Hutumiwa kuonyesha tarakimu imeachwa. Mf 19'

-kuandika sauti za ving'ong'o mf ng'ombe, ng'ara

-kupunguza mizani katika ushairi mf n'shafika

(N) Vijijusi/vijusi vilivyokuwa na vijisho vilianguka vijitoni (ala 2)

(P) (i) -Ngeu

(ii) -mpumbavu,zuzu,baradhuli,renge,bunga

(Q) (i) Hilo joka lilikatwa jikia/kia na vulana /jivulana lile

(R) Mf wa sentensi:Kuimba kwetu kuliwavutia

(S) -filisi (ala 1)

Download this and other FREE materials from https://teacher.co.ke/notes
For more FREE KCSE Mocks, Notes, Exams, and Past Papers Visit https://Teacher.co.ke/notes/

(T) -Nilikosomea ni mbali (ala 2)

(U) Ingawa anataka kucheza karata ni mlevi (½ x 6 = alama 3)

U Ts T N t N

(D) ISIMU-JAMII

(a) Sajili ya hotelini

(b) -Matumizi ya lugha ya ucheshi na utani

-Matumizi ya lugha sio lazima yazingatie kanuni za lugha sanifu ama ile isiyofuata kaida za lugha

-Matumizi ya msamiati maalumu

-Lugha ya hotelini inaweza kuchanganya ndimi

-Ni lugha shawishi na rahishi kueleweka

-Wakati mwingine kuna matumizi ya chuku

-Ni lugha ya kupumbaza na kufurahisha kwa kuwa inanuiwa kuvutia.

(c) -menyu

Mix na ugali

-Madodo na chemsha mbili

-Tooth pick

(Mwalimu atathini majibu mengine ya wanafunzi)

Download this and other FREE materials from https://teacher.co.ke/notes

For more FREE KCSE Mocks, Notes, Exams, and Past Papers Visit https://Teacher.co.ke/notes/